

Remissvar

Datum
2026-05-07

Ert datum
2026-02-16

Utbildningsdepartementet

Dnr
2026-00399

Er beteckning
U2026/0002

Handläggare
Charlotte Andersson

Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123)

Statskontoret besvarar remissen utifrån ett förvaltnings- och styrningsperspektiv samt utifrån vårt uppdrag om ekonomisk styrning av statlig verksamhet.

Statskontoret tillstyrker förslag om skärpta krav på huvudmän – avsnitten 10.3 och 10.4

Statskontoret tillstyrker förslagen som syftar till att skärpa kraven på huvudmän som ansöker om tillstånd att starta skolverksamhet eller som avser att utöka sin skolverksamhet genom förvärv. Vi bedömer att förslagen är steg i rätt riktning mot att motverka kvalitetsbrister i fristående skolverksamhet.

Men Statskontoret bedömer att det fortfarande kommer att finnas en risk att huvudmän beviljas tillstånd eller kan förvärva verksamhet trots bristande kvalitet i sin egen verksamhet, om dessa kvalitetsbrister inte har föranlett Skolinspektionen att vidta åtgärder.

Statskontoret konstaterar vidare att förslagen är framåtsyftande och att befintlig verksamhet inte kommer att förändras som en direkt följd av förslagen.

Statskontoret avstyrker förslaget om obligatoriska yttranden – avsnitt 11.5.4

Statskontoret avstyrker förslaget om att det ska vara obligatoriskt för kommuner att lämna yttranden om påtagliga negativa effekter av en eventuell etablering av en fristående skola i den egna kommunen. Statskontoret anser att ett tydliggörande av tillämpningen av bestämmelserna om påtagliga negativa effekter är en betydligt bättre väg att pröva först, än att införa en bestämmelse om obligatoriskt yttrande.

Det finns ingen fullständig analys av varför kommuner avstår från att lämna yttranden. Men något som utredningens analys visar är att tillämpningen av regleringen om påtagliga negativa följder är otydlig och uppfattas som svår. Utredningen menar därför att det är nödvändigt att tydliggöra hur bestämmelsen ska tillämpas i såväl författningstexten som med ytterligare exempel i förarbetena.

Om regeringen väljer att genomföra förslaget om ett obligatoriskt yttrande, med finansiering via avgifter från de sökande och en ersättning till kommunerna genom det generella statsbidraget, anser Statskontoret att regeringen bör beakta följande:

- Generellt finns det potentiella nackdelar med avgiftsfinansiering, om avgifterna uppfattas som så höga att små aktörer avstår från att etablera sig på en marknad.¹
- Av rättviseskäl och av kostnadsskäl är det lämpligt att schablonisera avgiften som de sökande ska betala. Alla sökande får då betala samma avgift och de administrativa kostnaderna blir lägre än annars. Schablonen bör ha en koppling till kostnaderna, men den behöver inte stämma i varje enskilt fall.
- Om finansieringen av kommunernas insatser går genom det generella statsbidraget, så kan följderna bli att vissa kommuners insatser blir underfinansierade medan andra kommuner får en ersättning som är större än kostnaderna. Det kan bli ett problem om skillnaderna är stora.
- Det är önskvärt att systemet för finansiering följs upp.

I detta ärende har avdelningschef Peter Kvist beslutat. Utredare Charlotte Andersson har varit föredragande. I beredningen har också enhetschef Hanna André, deltagit.

Datum:

.....
Beslutande	Föredragande
Peter Kvist	Charlotte Andersson
Namnförtydligande	Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

¹ Statskontoret, *På väg mot en bättre tillsyn? En studie av den statliga tillsynens utveckling*, Om offentlig sektor, 2020, sid 47